

Aan de paardenrug werd voorheen niet zoveel aandacht geschonken omdat er zo weinig over bekend was. Tegenwoordig is de mening dat de rug van het paard een cruciale schakel is en van groot belang met betrekking tot het welbevinden en presteren onder het zadel. In deze serie laat Hoefslag enkele experts aan het woord over de paardenrug.

Deel 1: Wim Back: visie vanuit de reguliere diergeneeskunde

Deel 2: Stefan Alen: visie vanuit de osteopathie

Deel 3: Tineke Bartels: visie vanuit de training

Deel 4: visie vanuit de zadelindustrie

Rugproblemen (2)

Belangrijkste schakel

De osteopathie is er erg duidelijk over: de rug is een heel belangrijk deel van het lichaam. Het is het begin- en eindpunt in de cirkel van een gezond lichaam, want elke cel krijgt immers zijn informatie van de hersenen die via de zenuwen in de rug uitwaaiert over de rest van het lichaam. Elk orgaan, spier of ander weefsel wordt tot celniveau voorzien van impulsen die via de rug lopen. Daarnaast is de rug bij een rijpaard het contactpunt met de ruiter.

Tekst: Natasha Bruinsma

Oprichter en docent aan de erkende opleiding voor paardenosteopathie, Stefan Alen is stellig: 'In de huidige pathologieboeken die gebruikt worden in de veterinaire opleidingen wordt weinig aandacht besteed aan rugproblemen bij paarden. Dat begint gelukkig te veranderen.' Alen legt uit: 'Allereerst moet je het begrip pijn begrijpen. Dat is namelijk een subjectief begrip. De een ervaart pijn anders dan de ander. Daarbij komt dat de ene diersoort pijn anders uit dan de andere. De expressie van pijn van een dier moet vervolgens nog juist geïnterpreteerd worden door de mens. Paarden zijn weinig expressief omdat het prooidieren zijn. Zij zullen bijvoorbeeld zeer zelden geluid maken als ze pijn hebben. In tegenstelling tot een hond die meteen jankt.' Dit maakt het voor de mens moeilijk om de uiting

van pijn en ongenoegen bij het paard juist te interpreteren. Hoe beter de eigenaar zijn paard kent, hoe makkelijker het zal zijn.

Interpretatie van pijn

Voor veel mensen blijkt het niet eenvoudig om pijn of een ander ongemak bij een paard te herkennen. Soms erkent men wel dat het gedrag veranderd is, maar dat wordt dan aan het karakter toegeschreven of aan andere externe oorzaken. 'Er zijn natuurlijk veel tekens die een paard kan geven waaruit wij kunnen afleiden dat het paard ongemak ervaart. Denk maar aan gedragsveranderingen, rijtechnische veranderingen, abnormaal zweten of de blik in zijn ogen', vertelt Alen. Specifiek naar rugproblemen zijn de volgende signalen karakteristiek als

een uiting van pijn aan de rug: zuur reageren bij borstelen/aansingelen/opzadelen. Dit ligt zeker niet altijd aan het karakter van een paard of dat hij niet graag zou werken. Witte haren in de schoft geven aan dat er een wervel geblokkeerd zit waardoor er wrijving ontstaat met bovenliggend object (zadel/deken). Overgevoelige flanken zijn niet altijd 'merriedrag' en draaien en kappen op de poetsplaats ligt niet aan het feit dat het paard 'veel bloed' heeft, maar kan op een rugprobleem wijzen. Ook de 'lining' van de rug kan veel zeggen, een knobbel of verdikking geeft aan dat er iets niet juist is. Een dierenarts of therapeut kan, mits hij dit correct heeft aangeleerd, de rug palperen (met de hand aftasten) en zien welke expressie volgt. Alen: 'Tijdens het rijden zijn er tien-

tallen signalen die aanduiden dat het paard last van zijn rug zou kunnen hebben. Paarden horen 'recht' te zijn, dus wanneer de symmetrie niet klopt, is er een probleem. Handige ruiters lossen dit tijdens het rijden op maar feit blijft dat het dier aan een kant 'moeilijker' is dan aan de andere kant. Over het tempo lopen, onder de ruiter uit lopen en weghollen na de sprong zijn duidelijke voorbeelden. Het paard probeert weg te lopen van de pijn en krijgt dan soms nog het compliment 'gretig te zijn naar het hout' én een andere optoming met drie kilo ijzer in zijn mond!

Verzet met het hoofd wordt meestal 'opgelost' met een andere optoming. Een paard dat bokt na een half uur rijden, doet dat vast niet van frisheid of vrolijkheid, zeker niet als hij het geregeld doet. Helemaal duidelijk is het als het paard altijd bokt of verzet geeft bij het aanspringen van, bijvoorbeeld, de rechtergalop.'

Het irriteert Alen dat veel gedragingen van het paard makkelijk aan karakter worden toegeschreven. Zo zou een merrie bijvoorbeeld veel gevoeliger zijn dan een ruiter of hengst. In zijn visie is daar geen reden toe, mits het paard gezond is. 'Voor mij geldt; pas als er geen lichamelijke aanwijzing is voor een bepaald gedrag, wil ik aanvaarden dat het aan het karakter van het paard kan liggen.'

Spanning

In de osteopathie wordt een paard onderzocht door palpatie in stilstand. Alen: 'Als osteopaat tast ik de rug af op zoek naar spanning. De plaats en de aard van spanning vertelt mij waar de oorsprong van het probleem zich bevindt. De spanning kan veroorzaakt worden door een trauma of door opeenhoping van afvalstoffen. Te veel spanning kan uiteindelijk een blokkade veroorzaken. Voor dit onderzoek hoef ik het paard dus niet uit zijn stal te halen. Het probleem dat je ziet in beweging is meestal secundair. De osteopathie gaat op zoek naar de

oorsprong van het probleem en probeert dat op te lossen.' De behandelmethode bestaat uit het opheffen van de blokkade en het wegnemen van de spanning. Dit kan door een manipulatie van een gewricht uit te voeren of de spanning weg te nemen rondom de organen. Hierdoor wordt het lichaam terug in evenwicht gebracht. De blindedarm, de lever, nieren, al deze organen scheiden afvalstoffen uit. Wanneer het paard deze niet voldoende kan afvoeren, ontstaat er spanning die tot uiting komt in de rug. De meeste paarden zijn gevoeliger rechts dan links. Dit komt omdat links alleen een nier ligt, terwijl rechts naast een nier ook nog de lever en de blinde darm voor afvalstoffen en daardoor extra spanning kan zorgen. Alen: 'Met de behandeling brengen we weer evenwicht in het lichaam, eigenlijk lijnen we het paard weer opnieuw uit.'

Voorkomen

Door je paard één of twee keer per jaar door een osteopaat te laten onderzoeken en preventief te laten behandelen, kan je er voor zorgen dat de afvalstoffen makkelijker afgevoerd worden en zich niet ophopen. Rugproblemen zijn volgens Alen ook te voorkomen door niet te jong met een paard te beginnen. 'Laat een paard eerst maar eens uitgroeien. Als je begint als hij 4 of 4,5 is, is tijd genoeg. Stamboeken werken

het vroege beginnen helaas vaak in de hand met allerlei competities voor jonge paarden. In de Western- en rensport is het gebruikelijk om heel jong te beginnen. Deze paarden krijgen bijna allemaal ernstige problemen waardoor ze vroeg afgeschreven raken.'

Over de invloed van het zadel op de paardenrug is Alen stellig. 'Hoe beter de paardenrug is, hoe minder negatieve invloed het zadel of de ruiter heeft. Maar op een slechte paardenrug past niet één zadel goed. Elk probleem in de rug wordt dan door het contact met het zadel uitvergroot. Mijn advies is om eerst te zorgen dat de rug in orde is en pas daarna een zadel te gaan passen.' |

Stefan Alen: 'Wanneer een paard afvalstoffen niet voldoende kan afvoeren, ontstaat er spanning die tot uiting komt in de rug.'

